

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1155.

2373.

Ustanovení § 1155 a § 1164 obč. zák. nečiní výjimek ve prospěch živnosti sezonních. Ujednání, jímž se zrušují nebo omezují oprávnění, plynoucí zaměstnanci z předpisu § 1155 obč. zák., jest nicotné. (Rozh. nejv. soudu z 9. X. 1936, Rv I 1585/36, Váž. obč. 15.483.)

Předpis § 1162 d) obč. zák. se netýká nároků podle § 1155 obč. zák., jak nejvyšší soud odůvodnil v rozhodnutí ve Sb. n. s. 4148.*) Nenastala tedy v souzené věci prekluse zažalovaného nároku pro opožděné podání žaloby. Žalobce byl ustanoven v cihelně žalovaného paličem a cihlářským mistrem. Pracovní poměr byl sjednán na neurčitou dobu a k rozvázání tohoto poměru byla umluvena šestiměsíční lhůta výpovědní. Dále bylo umluveno, že žalobci náleží po dobu kampaně týdenní plat 220 Kč a že v době mimo kampaň má býti odměněn obvyklým denním platem. Žalobci byla dána výpověď dopisem ze dne 1. října 1932 ke dni 31. března 1933, avšak mzda byla mu zaplácena jen do dne 10. prosince 1932. Podle § 1155 obč. zák. přísluší zaměstnanci plat i za práce, jež nebyly konány, když byl ochoten je konati a bylo mu v tom zabráněno okolnostmi, jež jsou na straně zaměstnavatelově. Podle § 1164 obč. zák. v úpravě zákona čís. 497/21 Sb. z. a n. jest ustanovení § 1155 obč. zák. předpisem velicím a jsou proto smlouvy a dojednání, pokud jimi má býti zrušeno neb omezeno oprávnění zaměstnancovo, plynoucí z tohoto ustanovení zákona, nicotnými (Sb. n. s. čís. 3845, 2936).**) Trval-li žalobcův pracovní poměr až do 31. března 1933, nemohl se tedy do té doby ani platně vzdáti nároku na služební požitky zcela nebo zčásti a nemohl se spokojiti jen úplatou za příležitostné práce vykonané v cihelně v době mimo kampaň. Nastal-li případ, že pro žalobce v této době nebylo práce, nejde na jeho vrub a nevádí tomu ani okolnost, že cihelny jsou sezonními podniky, v nichž se práce pravidelně zastavují při nastalé zimě a obnovují se teprve zase na jaře, neboť to mohl a musil předvídati zaměstnavatel a neměl, dbaje svých hospodářských zájmů, sjednati se zaměstnancem smlouvu sobě nepříznivou. Ujednal-li smlouvu, jak byla zjištěna, nemůže se hájiti námitkou hospodářské nesrovnalosti a škodlivých následků, které by se vyskytly v jeho majetkovém okruhu a bránily splnění smlouvy, zvláště když bylo zjištěno, že pokračování v některých pracích by ani nebylo nemožným. Ustanovení §§ 1155 a 1164 obč. zák. nečiní výjimek ve prospěch živnosti cihlářské nebo jiných sezonních podniků a § 1155 obč. zák. nepředpokládá ani zavinění zaměstnavatelovo (Sb. n. s. čís. 3845), nýbrž je lhostejné, zda okolnosti vyskytnuvší se v zaměstnavatelově osobě byly nahodilé či zaměstnavatelem zaviněné (Sb. n. s.

3716).*) Zaměstnanec ztrácí nárok na úplatu podle § 1155 obč. zák. jen, pokud službu odepřel anebo na jeho straně se vyskytly překážky, by služby nekonal, jinak stačí, že jest k práci ochoten (Sb. n. s. 5490).**) Věci zaměstnavatelovou by bylo, by dokázal, že žalobce na jeho vyzvání odmítl práci anebo pro vlastní překážky konati ji nemohl, to však v nynějším sporu nebylo prokázáno. Žalobcův nárok je tudíž svým důvodem po právu. Nižší soudy vycházejíce z mylného nazírání na věc se však nezabývaly výši tohoto nároku, jež byla sporná, ani vzájemnou pohledávkou k započtení namítanou. Věc není tedy zralá k rozhodnutí.

Soukromí zaměstnanci

§ 1.

2374.

I. Pre posúdenie otázky, či zamestnanec koná vyššie služby nie kupecké, je rozhodné, či služebné úkony sú podľa zariadenia podniku obyčajnými — väčšine zamestnancov prikázanými — úkonmi, alebo sa od obyčajných úkonov rozlišujú potrebnou vyššou kvalifikáciou a samostatnejšou činnosťou zamestnanca. Pri tom nie je rozhodné, či zamestnanec si získal vyššiu kvalifikáciu odbornými štúdiami alebo praktickým výcvikom.

II. Pre posúdenie otázky, či sa na pracovný pomer zamestnanca vzťahuje zákon čís. 154/1934 Sb. z. a n., je bez významu, že Úradovna všeobecného penzijného ústavu neuznala, že zamestnanec podlieha penzijnému poisteniu. Rozh. nejv. soudu z 3. XI. 1936, Rv III 772/36, Váž. obč. 15.640, Úr. sb. 2916, Sb. min. sprav. č. 188.

Pre posúdenie otázky, či zamestnanec koná vyššie služby nie kupecké, je rozhodné, či služebné úkony sú podľa zariadenia podniku obyčajnými — väčšine zamestnancov prikázanými — úkonmi, alebo sa od obyčajných úkonov rozlišujú potrebnou vyššou kvalifikáciou a samostatnejšou činnosťou zamestnanca. Pri tom nie je rozhodné, či zamestnanec si osvojil vyššiu kvalifikáciu odbornými štúdiami alebo praktickým výcvikom.

Z povahy prác a úkonov, ktoré žalobník podľa nenapadnutého zistenia odvolacieho súdu vykonával, plynie, že žalobník mal podľa oboru pôsobnosti, ktorý mu bol prikázaný, povýšene postavenie nad ostatnými robotníkmi, že jeho činnosť predpokládala nielen viac odborných vedomostí, ale aj väčšiu spoľahlivosť a bola zodpovednejšia než činnosť robotníkov jemu podriadených. Je preto správny záver odvolacieho súdu, že práce konané žalobníkom sú vyššie služby nie kupecké podľa § 1, lit. d) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Okolnosť, že žalobník podliehal pri výkone svojich služieb ďalšiemu dozoru osôb jemu nadriadených, nie je rozhodná, lebo predpis § 1, lit. d) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. nemá ustanovenia, podľa ktorého by sa za vyššie služby mohli pokladať len služby úplne samostatné žiadnemu dozoru nepodliehajúce.

*) Váž. obč. 4148 (rozh. z 16. IX. 1924, Rv I 792/24): Předpis § 1162 d) obč. zák. netýká se nároku podle § 1155 obč. zák. Proti uplatňování nároků podle § 1155 obč. zák. nemůže se dovolávat zaměstnavatel náhody, jež, udarší se v jeho majetkovém okruhu, zabránila splnění smlouvy.

***) Váž. obč. 3845 (rozh. z 13. V. 1924, R I 373/24): Nároku na mzdu po dobu čekací (§ 1155 obč. zák.) lze se vzdáti pouze pro minulost, nikoli však pro budoucnost.

Váž. obč. 2936 (rozh. z 2. X. 1923, Rv I 927/23): Ustanovení § 1155 obč. zák. jest právem nuticím.

*) Váž. obč. 3716 (rozh. z 15. IV. 1924, Rv I 1520/23): Lhostejno, zda okolnosti, vyskytnuvší se v zaměstnavatelově osobě, byly nahodilé či zaměstnavatelem zaviněné.

***) Váž. obč. 5490 (rozh. z 25. XI. 1925, Rv I 1310/25): Dělník ztrácí nárok na úplatu (§ 1155 obč. zák.), jen pokud službu odepřel anebo na jeho straně vyskytly se překážky, by služby opět nekonal. Stačí však, že jest k práci ochoten, k ní připraven. Zaměstnavatel musí ho napřed vyzvat ke smluvené práci.

Pre posúdenie otázky, či zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. sa vzťahuje na pracovný pomer žalobníka, nemá významu ani to, že Úradovna všeobecneho penzijného ústavu v Bratislave neuznala, že žalobník podlieha penzijnému poisteniu.

Živnostenští pomocníci

§ 82. 2375.

Ujednání nevyhovitelnosti pracovního poměru po určitou dobu (3 roky) nevylučuje možnost zrušení pracovní poměr předčasně z důvodů zákonem ke zrušení pracovního poměru stanovených. (§ 82 živn. řádu.) (Rozh. nejv. soudu z 6. XI. 1936, Rv I 2065/36, Sb. min. sprav. č. 182.)

Pracovní poměr, ujednaný s vyloučením výpovědi na 3 roky, jest pokládati za pracovní poměr na určitý čas, jež lze zrušiti z důležitých důvodů i před uplynutím smluvené doby. Ujednáním nevyhovitelnosti po určitou dobu tedy není vyloučeno, že může býti pracovní poměr z důležitých důvodů zrušen a ujednání, jak se stalo, nikterak nevylučuje pochybnosti o tom, že se jim

chtěla vzdáti žalovaná též práva na uplatnění důležitých důvodů k předčasnému zrušení smlouby poměru zákonem jí jinak přiznaných (§ 82 živn. ř.).

Důvody, z nichž mohl býti dovolatel okamžitě propuštěn, nemusely ani při jeho smluvené nevyhovitelnosti býti závažnějšího rázu, než v jiných případech předčasně propuštění zaměstnance. Ve výroku, kterým dovolatel podle zjištění odvolacího soudu J. Z. urazil, jest spatřovati hrubou urážku ve smyslu § 82, písm. g) živn. ř., neboť k pojmu hrubé urážky na cti jako důvodu k předčasnému propuštění se ani nevyžaduje, aby urážka byla trestná podle trestního zákona (srv. rozh. č. 13.138 Sb. m. s.). Způsob této urážky by se ale nedal omluviti ani velkými bolestmi žalobcovými, takže i provedení důkazu svědectvím dr. K. K. o tom nebylo třeba.

Jelikož již tento důvod opodstatňuje dostatečně okamžitě propuštění dovolatele, není třeba se obíratí dalšími vývody dovolání o dalším důvodu podle § 82, písm. f) živn. ř. Proto také nebylo třeba připustiti důkaz znalecm z oboru barvení vlasů, jak shora uvedeno.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Úrazové pojištění

§ 5. 2376.

Zákon o odškodnění nemocí z povolání z 1. VI. 1932, čís. 99 Sb. z. a n., neobsahuje právní domněnku o příčinné spojitosti podniku, onemocnění a škody, takže i tu spočívá břímě důkazní jediné na osobě, která uplatňuje nárok. Bez zjištění těžkého zaprášení plic prachem křemenným (nebo železným) nejde o nemoc podle bodu 21. přílohy cit. zákona. Rozh. vrch. poj. soudu z 29. IX. 1936, Cuo 263/35, Úrazové pojištění str. 22/V.

Expositura rozhodčího soudu v M. O. zamítla žalobu, ježto na základě spisů předložených žalovanou stranou, dále na základě vyžádaného chorobopisu z plicní laboratoře, jakož i klinického a röntgen. vyšetření odborníkem plicních chorob jako soudním znalcem vzal soud za prokázáno, že u žalobce sice jde vedle tuberkulózy plic také o zaprášení plic, avšak ne v takovém stupni, jak to předpokládá zákon ze dne 1. IV. 1932, čís. 99 Sb. z. a n., t. j. o těžké zaprášení plic.

V odvolání proti soudnímu nálezu dovozoval žalobce především, že u něho šlo s ohledem na okolnosti jeho nemoc doprovázející (t. j. s ohledem na tuberkulózu plic a hrtanu) o těžký případ onemocnění a dále, že v § 2 cit. zák. je stanovena zákonná presumpce, že nemoci uvedené v seznamu nemocí z povolání u zaměstnanců podniků uvedených vedle té které nemoci z povolání byly způsobeny výkonem jejich zaměstnání, čímž je již dána i právní domněnka o kauzální spojitosti podniku, onemocnění a škody, a jest proto na žalovaném ústavu, aby tuto právní domněnku patřičnými důkazy vyvrátil.

Vrchní pojišťovací soud odvolání žalobcovu nevyhověl a v důvodech svého rozhodnutí uvedl:

Žalobce spatřuje porušení zákona v nesprávném výkladu § 2 zák. čís. 99/1932 Sb. z. a n. Vyslovuje názor, že jest dána právní domněnka o kauzální spojitosti podniku, onemocnění a škody a že jest na žalovaném ústavě, aby tuto právní domněnku důkazy vyvrátil.

S tímto právním názorem nelze naprosto sou-

hlasiti. Zákon čís. 99/1932 včetně přílohy stanoví totiž přesné předpoklady, za kterých může býti uznána určitá choroba z povolání. Jsou to:

1. aby pojištěný podnik, v němž onemocnělá osoba pracovala, byl obsažen ve výpočtu podniků v třetím sloupci přílohy.

2. aby tato osoba onemocněla právě následkem výkonu práce v tomto pojištěném podniku,

3. aby šlo o chorobu, která jest uvedena ve druhém sloupci přílohy.

Břímě důkazní spočívá jediné na osobě, která uplatňuje nárok na odškodnění podle tohoto zákona.

Důkaz ad 3. se žalobci nezdařil. Neprokázal, že trpí těžkým zaprášením plic, způsobeným křemičitým prachem, totiž těžkou silikosou.

Soudní znalci na podkladě důkladného nálezu a posudku dr. U. podali posudek, že žalobce trpí tuberkulózou plic, že zaprášení plic je pravděpodobné, avšak nejde o těžké onemocnění plic, způsobené křemičitým prachem podle citovaného zákona.

Bez zjištění těžké silikózy nejde o nemoc podle bodu 21. přílohy cit. zákona, nestačí tudíž k založení nároku podle citovaného zákona, jak žalobce se domnívá, aby plicní tuberkulóza spolu se zaprášením plic a případně jinými chorobami byla v celku těžkým onemocněním.

Rozhodčí soud rozhodl výhradně podle posudku soudních znalců a ježto tento posudek vyzněl záporně, právem žalobu jako bezdůvodnou zamítl, vycházející ze správného výkladu § 2 cit. zákona.

§ 5. 2377.

Podmínkou nároku na odškodnění, o kterém má rozhodčí soud v první řadě rozhodnouti, jest, že žalovaný úraz pojištění podléhá. — Pojistná povinnost zemědělských podniků. Rozh. vrch. poj. soudu z 19. V. 1936, Cuo 70/36.

Rozhodnutím jmenované pojišťovny z 12. X. 1934, U 1,081.300, byl nárok na důchod odepřen z toho důvodu, že nešlo o úraz při práci pojištěné.

Napadeným nálezem bylo toto rozhodnutí potvrzeno.

Žalobce uplatňuje v odvolání jako důvody odvolací neúplnost a vadnost řízení a nesprávné posouzení po stránce právní a skutkové s návrhem, aby napadený náleze byl buď zrušen anebo změněn v ten smysl, že se žalovaná strana uznává povinnou zaplatiti žalobci zákonný důchod.

Vadnost řízení spatřuje odvolatel v tom, že rozhodčí soud prováděl důtkazy o následcích úrazu, ačkoli strana žalovaná v první řadě namítá, že nešlo o úraz při práci pojištěné a že tedy tvrzený úraz nespadá pod pojistnou povinnost.

Odvolateli po stránce formální nutno přisvědčiti, neboť bylo zajisté věci rozhodčího soudu, aby v první řadě rozhodl, zda žalovaný úraz pojištění podléhá či nikoli, a proto odvolací soud se vzhledem k primární povaze této námítky nejdříve touto zabýval.

Podle přednesu žalobce a spisů žalované úrazové pojišťovny je nesporným, že žalobce byl zaměstnán v hospodářství V. P., statkáře v J., který má pod č. j. 6315 přihlášenou k úrazovému pojištění motorovou řezačku, žací a secí stroj, šrotovník a okružní pilu. Podnik dobrovolně v celém rozsahu pojištěn není.

Žalobce byl dne 9. V. 1934 zraněn tím způsobem, že při vyrovnávání výmolu na nádvoří podniku byl odlétnuvším kamenem zasažen a pohožděn na pravém oku.

Žalovaná strana zamítla nárok na úrazový důchod, ježto nešlo o úraz při práci pojištěné a hospodářství v celém rozsahu dobrovolně pojištěno není.

Žalobce uplatňuje, že byl nepřetržitě od roku 1924 u firmy Bří P. zaměstnán, konal převážně práce při obsluze strojů v cihelně u lisu a pod., že jako dělník musel vykonávat všechny práce v podniku, že musel konati i některé práce hospodářské, zejména práce u elektrické řezačky, elektrického šrotovníku, drtiče atd., tedy vesměs práce, souvisící s obsluhou některého stroje.

V den, kdy se úraz stal, konal ráno práci při obsluze elektrické řezačky a odtud byl odvolán k výpomoci při vyrovnávání výmolu na nádvoří, kde se úraz stal.

Z přednesu žalobce je patrné, že doznává, že se mu úraz stal při vyrovnávání výmolu na nádvoří podniku a nepopírá, že podnik dobrovolně v celém rozsahu pojištěn nebyl.

Když tedy pojištěna byla v hospodářství V. P. jenom práce při motorových strojích a když úraz žalobcův se mu nepříhodil, jak sám doznává, při této práci, nýbrž při vyrovnávání výmolu na nádvoří podniku, tedy při práci, která pojištění povinnosti nepodléhá, pak právem žalovaná pojišťovna nepřiznala žalobci nároky na důchod úrazový.

Při tom je nerozhodno, zda žalobce pracoval před tím při práci pojištěné, zda jindy konal práce převážně u strojů, když tvrzený úraz u pojištěné práce se nestal.

Bylo proto již z toho důvodu žalobu zamítnouti, aniž bylo třeba zabývat se další námítkou žalované strany, teprve v průběhu jednání před rozhodčím soudem uplatněnou, totiž že u žalobce nejedná se o následky udávaného úrazu, nýbrž o samostatnou chorobu.

Josef Prášek.

§ 5. 2378.

K subjektivně tvrzeným potížím, nejsou-li opodstatněny nálezem, netřeba přihlížeti. (Rozh. vrch. poj. soudu z 18. IV. 1936, Cuo 111/35, Úrazové pojištění str. 23/V.)

§ 6. 2379.

Stanovení invalidity je věcí skutkového zjištění a nikoliv právního posouzení. (Rozh. vrch. poj. soudu z 18. IV. 1936, Cuo 242/35, Úrazové pojištění str. 23/V.)

§38n. 2380.

Neobsahuje-li žaloba o obnovu přesné označení, rozhodnutí, proti němuž směřuje, a udání, o který z důvodů § 530 cřs. ji žalobce opírá, nejde o pouhou vadu formální, která by měla býti napravena podle §§ 84, 85 cřs., nýbrž jest tento nedostatek důvodem pro odmítnutí žaloby v neveřejném zasedání. (Rozh. vrch. poj. soudu z 13. X. 1936, Cuo 348/36.)

Žaloba o obnovu má povahu mimořádného prostředku opravného a zákon ji proto připouští jen v míře omezené a za šetření přísných předpisů formálních. K tomu náleží zejména přesné označení rozhodnutí, proti němuž obnova směřuje, a uvedení, o který z důvodů v § 530 c. ř. s. taxativně vypočtených, je žalobce opírá. Nedostatek těchto náležitostí není pouhou vadou formální, která by měla býti napravena podle §§ 84, 85 c. ř. s., nýbrž, jak vysvítá z předpisu § 538 c. ř. s., jest důvodem pro odmítnutí žaloby v neveřejném zasedání.

Postup prvního soudu byl podle toho správný a poněvadž v podání odvolatelů, která I. soud pokládal za žalobu o obnovu, vpředu naznačené náležitosti scházejí, nemohou se odvolatelé napadeným rozhodnutím cítiti zkráceni.

Odvolání, jehož vývody se není třeba dále obírat, jest bezdůvodné. Josef Prášek.

§ 38n. 2381.

Neveznesl-li žalobce proti posudku znalců při ústním jednání námitek, nemůže teprve v odvolání napadati posudek. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. IV. 1936, Cuo 302/35, Úrazové pojištění, str. 23/V.)

§ 38n. 2382.

Soudu nepřisluší zkoumati správnost posudku soudních znalců, nýbrž náleží mu jen zkoumati, zdali je posudek souhlasný, určitý a dostatečně odůvodněn, zda tedy odpovídá předpisu § 362 c. ř. s. (Rozh. vrch. poj. soudu z 3. VI. 1936, Cuo 283/35, Úrazové pojištění, str. 23/V.)

§ 38n. 2383.

Soud je odkázán na náleze a posudek znalců. Musí také přenechat jejich úvaze, zda k podání posudku sledávají za nutné provedení dalších důkazů. Soudu náleží jen, aby znalecký posudek přezkoumal potud, zda je odůvodněn nálezem a zda nemá logických rozporů nebo jiných nejasností. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. IV. 1936, Cuo 321/35, Úrazové pojištění, str. 23/V.)

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

I. Při řešení otázky, je-li pro žalobu na zrušení (bezúčinnost) rozhodčího výroku příslušným soud řádný či mimořádný, jest rozhodnou okolnost,

který soud jest věcně a místně příslušným k projednání právní rozepře, kdyby tu smlouvy o rozsudím nebylo. Z ustanovení § 597 c. ř. s., podle

něhož o žalobě na zrušení rozhodčího výroku je postupovati podle všeobecných předpisů tohoto zákona, nelze úspěšně dovozovati, že §§ 596, odst. 1 a 582, odst. 1 c. ř. s., mají na mysli řádný soud.

II. Není závady, proč by se žalobou o zrušení nálezu nemohla být spojena žaloba o nárok rozhodčím nálezem zamítnutý, jsou-li tu předpoklady § 227 c. ř. s. (§ 19. zák. o pracovních soudech.)

(Usnesení oddělení pro pracovní spory okresního soudu v Tanvaldě ze dne 5. 10. 1936, č. j. Cpr 8/36-12 a usnesení krajského soudu ve věcech pracovního soudnictví v Liberci ze dne 12. prosince 1936, č. j. Opr 87/36-20.)

Prejudikatura: opáčně Vážný civ. 13883, 14061 (Pracovní právo, rozh. č. 930, 975).

E. V. a spol., tovární mistři v T., podali prostřednictvím svých odborových organizací na prof. fu T. B.-Fabrik v T. u smírčího výboru v Liberci (zřízeného tarifní smlouvou ze dne 7. července 1921, uzavřené mezi Spolkem strojníků a zřízenci průmyslu textilního v Náchodě, Allgemeiner Angestellten-Verband in Liberci a dalšími spolky se strany jedné a Arbeitgeberhauptstelle des Deutschen Hauptverbandes der Industrie in Liberci a dalšími spolky se strany druhé) žalobu s návrhem, aby smírčí výbor rozhodl, zda žalobci mají nárok na dovolenou podle § 26 zák. o soukromých zaměstnancích, čís. 154/34 Sb. z. a n.

Smírčí výbor nálezem ze dne 2. května 1936 rozhodl, že žalobcům dovolená podle § 26 zák. o soukr. zam. nepřísluší.

Žalobou, podanou u pracovního oddělení okresního soudu v Tanvaldě, domáhali se žalobci, aby bylo uznáno právem, že rozhodčí výrok ze dne 2. května 1936 jest mezi stranami bezúčinný.

Průběhem rozepře vznesla žalovaná strana námitku věcné nepřislušnosti, majíc však na mysli námitku, že věc nenáleží před soudy pracovní. (§ 28, odst. 1, č. 3 zák. o prac. soudech.) Pracovní oddělení okresního soudu vyhovělo této námitce a žalobu pro nepřislušnost věcnou odmítlo, dovozujíc ve smyslu rozhodnutí Vážný 13883 a 14061, že o těchto žalobách přísluší rozhodovati soudům řádným, tedy nikoliv soudům pracovním.

Na stížnost žalující strany změnil rekursní soud usnesení I. stolice v tom smyslu, že námitku věcné nepřislušnosti zamítl a věc vrátil prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

V důvodech svého rozhodnutí uvedl:

Stížnosti nelze upříti oprávnění.

Podle ust. § 596, odst. 1. cřs., jest žalobu, žaluje-li se na zrušení rozhodčího výroku, podati u soudu v § 582 řečeného; v právě citovaném § odst. 1. se praví, že návrh, když jmenování rozhodce se včasné nevykoná, nebo když oba rozhodcové nemohou se sjednotiti o osobě vrchního rozhodce, jest učiniti u toho soudu, který by byl pro rozepří v první stolici příslušný, kdyby tu smlouvy o rozsudím nebylo. Hora v Československém civilním právu procesním, díl III., Praha 1929, praví, že: domáhá-li se strana bezúčinnosti rozhodčího výroku žalobou, je k žalobě této přísl. onen řádný soud, jenž by byl býval v I. stolici příslušným projednatí spor, kdyby tu smlouvy o rozhodčím nebylo (596. I.). Gerlich ve svém Rozhodčím řízení v občanských rozepřích pracovních, Brno—Praha 1932, říká, že pro žalobu o bezúčinnost rozhodčího výroku je

příslušným soud, který by jinak byl pro rozhodnutí sporu příslušným, kdyby nebylo ústavy rozhodčího soudu (§ 596, odst. 1., § 582, odst. 1. cřs., § 787 o. s. p., § 612 o. s. n.). Neumann ve svém Komentáři k civilnímu řádu soudnímu, III. vydání, Vídeň 1915, praví toto: Zur Ernennung des Schiedsrichters im Falle des § 582 ist das Gericht zuständig, welches bei Abgang eines Schiedsvertrages sachlich und örtlich zur Entscheidung des Rechtsstreites zuständig wäre. Právě tak jasně, ba ještě jasněji pojednává o této otázce Ott ve svém Úvodu, díl III., Praha 1921, který tam říká toto: Žaloba o bezúčinnost výroku rozhodčího, také z důvodů obnovy, náleží na zeměpanský soud příslušný pro spor rozsudímí řešený, § 596. Důsledkem toho o žalobě dovolávající se bezúčinnosti výroku rozhodčího výboru společenstva živnostenského ve věci, na živnostenský soud náležející, soud tento (§ 35 zák. o živn. soudech). Ott tedy, ač rozlišuje mezi soudy řádnými a mimořádnými, pravě, že zákon co do vykonávání pravomoci... liší soudy řádné i mimořádné, neuzivá označení řádný soud, nýbrž praví, že žalobu o bezúčinnosti rozhodčího výroku jest podati na zeměpanském soudě, tedy i na soudě živnostenském. Rozumí se tudíž tímto zeměpanským soudem, který Hora nazývá řádným soudem, nikoliv soud řádný na rozdíl od soudu mimořádného, nýbrž jen soud, který, jak praví Neumann, by byl v první stolici věcně a místně k rozhodnutí právní rozepře příslušným, kdyby tu smlouvy o rozsudím nebylo. Podle toho je při řešení otázky, je-li pro žalobu na zrušení (bezúčinnost) rozhodčího výroku příslušným soud řádný či mimořádný, rozhodnou okolnost, který soud je věcně a místně příslušným k projednání právní rozepře, kdyby tu smlouvy o rozsudím nebylo. Že tento výklad je správný, potvrzuje znění § 612 návrhu zákona o soudní příslušnosti a c. ř. s., jehož první věta odst. 1. zní takto: Řádným soudem ve smyslu tohoto oddílu jest... rozuměti soud, jenž by byl pro věc, o níž jde, v I. stolici příslušným, kdyby zde nebylo smlouvy o rozsudím. Důvodová zpráva nepřičiňuje k tomuto zákonnému ustanovení žádných, ani všeobecných, ani zvláštních poznámek. Osnova mluví sice o »řádném« soudu, avšak o řádném soudu ve smyslu tohoto, totiž pátého oddílu (jednajícího o rozhodčím řízení), kterým prohlašuje soud, který by byl pro věc, o kterou se jedná, v I. stolici příslušným samozřejmě věcaé a místně, kdyby tu nebylo smlouvy o rozsudím. Osnova, právě tak jako dosud platný c. ř. s., řeší tedy otázku příslušnosti soudu pro žalobu na zrušení rozhodčího výroku jediné s toho hlediska, který soud by byl v I. stolici věcně a místně příslušným k rozhodnutí právního sporu, kdyby zde smlouvy o rozsudím nebylo.

Z ustanovení § 597 cřs., podle něhož o žalobě na zrušení rozhodčího výroku jest postupovati podle všeobecných předpisů tohoto zákona, nelze úspěšně dovozovati, že §§ 596, odst. 1. a 582, odst. 1. cřs. mají na mysli řádný soud. Vždyť i § 19 zák. o pracovních soudech ustanovuje, že o řízení před pracovními soudy platí předpisy o řízení před soudy okresními ve věcech sporných, pokud ovšem v zákoně o prac. soudech nejsou obsažena ustanovení zvláštní; platí tedy ustanovení §§ 431 až 460 cřs., kromě předpisů §§ 448—452, resp. 453, ježto zákonodárce vzhledem k Slovensku a Podkarpatské Rusi musil ustanovení pro řízení v nepatrných

věcech pojeti do zák. o prac. soudech samostatně (viz § 20, odst. 1., 28 a 31.) a kromě zvláštních předpisů §§ 454—460 čr., jež jednájí o řízení o žalobách z rušení držby a posléze kromě předpisů o řízení upomínacím, ježto podle § 25 zák. o prac. soudech jest o žalobě ustanoviti rok a jelikož předpisy o řízení před soudy okresními ve věcech sporných nutno rozuměti předpisy o sporném řízení, jimž upomínací řízení není, takže o řízení před okresními soudy jednájí jedině §§ 431—447, což však neznamena, že pouze těchto právě citovaných §§ jest použití, neboť tyto §§ obsahují jen odchylky, jimiž se liší řízení u okresních soudů od řízení u sborových soudů I. stolice, jinak však platí podle § 431 čr. všechna ustanovení o řízení před sborovými soudy I. stolice, tedy §§ 226—430 čr., pokud právě jim neodporují zvláštní ustanovení, obsažená v §§ 431—447 čr.; avšak nejen to, nýbrž také všeobecná ustanovení (čr. §§ 1 až 225 o stranách, obecná ustanovení o řízení, o ústním jednání), která se vztahují na všechny druhy soudů, tedy také na soudy okresní, jsou též ustanoveními čr., upravujícími řízení před soudy okresními a proto i těchto předpisů jest použití, pokud zákon o prac. soudech neustanovuje jinak. Takřka stejná ustanovení, jež obsahuje § 19 zák. o prac. soudech, obsahují na př. § 223 poj. zák. a § 24 vlád. nař. č. 262/1934 s. z. a n. (viz dr. Zdeněk Neubauer: Sociální pojištění po straně procesní, Brno 1927). Ze všeobecného znění § 19 zák. o prac. soudech, o podpůrné platnosti předpisů, o řízení před soudy okresními ve věcech sporných a z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona, podle níž § 32 zák. o živn. soudech, který výslovně vylučoval žalobu pro zmatečnost a o obnovu řízení, do nového zákona úmyslně nebyl převzat, vyplývá, že jsou v řízení před pracovními soudy připustné také mimořádné opravné prostředky, totiž žaloba o zmatečnost a o obnovu řízení podle §§ 529—547 čr. Není tedy důvodu pochybovati o tom, že pracovní soud jest příslušným rozhodovati o žalobě na zrušení (bezúčinnost) rozhodčího výroku, když je příslušným pojednávatí žalobu pro zmatečnost a o obnovu řízení a když Ott ve svém soustavném Úvodu praví, že žaloba a bezúčinnost, jsouc jedinou mimořádnou právní pomocí proti výrokům rozhodčím, co do podmínek upravena byla podle vzoru mimořádných pomůcek proti výrokům státních soudů předpisy V. dílu propůjčených, totiž žaloby o zmatečnost (srovnej § 595 č. 3 s § 529 č. 1, pak § 595 č. 2 s § 529 č. 2) a žaloby o obnovu (§ 595 č. 8), při čemž musí a přihlíženo bylo k důležitým zmatkům, jež jen opravnými prostředky k platnosti přivesti lze (srovnej § 595 č. 2, 4 a § 477 č. 4, 1, § 503 č. 1, § 514 II.) v řízení před soudy státními.

Při tom budiž také upozorněno na to, že Ott zde užívá označení »před soudy státními« a nikoliv před soudy řádnými, ježto tímto státním soudem jest, jak shora řečeno, i soud (dříve) živnostenský. Pro úplnost budiž ještě uvedeno, že v důsledku ustanovení § 2 lit. f) zák. o prac. soudech platí pro řízení o sporech v tomto § uvedeném ustanovení o řízení o rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní podle §§ 560 až 576 čr., třeba § 19 zák. o prac. soudech se těchto ustanovení výslovně nedovolával, čemuž tak bylo již za platnosti § 4 lit. f) zrušeného zákona o živnostenských soudech (viz František Lošan: Soudnictví živnostenské, Tábor 1904).

Zbývá se ještě zabývati otázkou, je-li ustanovení § 38 zák. o prac. soudech (§ 35 zrušeného zákona o soudech živnostenských) usta-

novením výjimečným; § tento nelze považovati za výjimku z pravidla a dovozovati z ní, že žaloba o zrušení rozhodčího výroku před pracovní soudy nenáleží, neboť § 38 nejedná o této žalobě, nýbrž o žalobě do rozhodnutí rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů. Jedná se o rozhodnutí rozhodčích výborů, jež jsou zřízeny § 114 živn. řádu a před nimiž se jedná podle ustanovení §§ 122—124 živn. řádu, tedy o instituci zřízenou zákonem samým a nikoli o rozhodčí soud, zřízený smlouvou o rozsudím podle § 577 čr. Právě proto zařadil zákon o pracovních soudech, který v odst. 1. § 1 vyslovil všeobecnou zásadu, že všechny spory z pracovního, služebního, učebního poměru, založeného soukromoprávní smlouvou, patří k výlučné příslušnosti pracovních soudů, kdežto do odst. 2. pojal výjimky povahy obligatorní a do odst. 3. výjimky povahy smluvní, instituci rozhodčích výborů živnostenských společenstev jako instituci zřízenou podle zákona (obligatorní výjimka) do druhého odstavce § 1 zák. o pracovních soudech. Lošan ve svém shora citovaném Soudnictví živnostenském mluví o soudech živnostenských jakožto o soudní instanci proti rozhodnutím rozhodčích výborů. Rovněž i nástin historického vývoje živnostenských soudů objasní tuto otázku. První živnostenské soudy zavedeny zákonem ze dne 14. května 1869, č. 62 ř. z. Podle § 122 novely k živnostenskému řádu ze dne 15. března 1883, č. 39 ř. z., zavedeny byly při společenstvech rozhodčí výbory, kterým strany mohou se podrobiti dobrovolně a v nichž pomocníci mají rovné zastoupení s živnostníky (členy společenstva). Druhé živnostenské soudy, zcela však jiné než první, zřízeny byly zákonem ze dne 27. listopadu 1896, č. 218 ř. z.; tyto soudy staly se také soudní instancí proti nálezům rozhodčích výborů živnostenských společenstev, ježto podle § 35 byla možna proti nim žaloba na soud řádný, po případě na soud živnostenský podle předpisu § 596 čr., totiž o zrušení nálezu a o rozhodnutí ve věci samé. Na živnostenský soud, který, zrušiv náleze, jest pak příslušným i k rozhodnutí ve věci samé, lze podati žalobu jen tehdy, nalézá-li se živnostenské společenstvo v obvodu věcné příslušného živnostenského soudu, nenalézá-li se společenstvo v obvodu takového soudu, příslušným jest ten řádný soud, který by jinak byl příslušným, kdyby strany nebyly se podrobily rozhodčímu výboru. Pokud jde posléze o výklad poslední věty odst. 3. § 1 zák. o prac. soudech, jest rekursní soud toho názoru, že zákonodárcé chtěl touto větou zdůrazniti, že rozhodčí soud zřízený kolektivní smlouvou musí se řídití předpisy §§ 577 a násl. čr. a větu tuto pojal do zákona patrně proto, že jí chtěl upozorniti, že reagoval na předchozí zásadní odchylku od řízení rozhodčího, totiž, že není zapotřebí písemné smlouvy podle § 577 čr.

Nyní v poslední řadě budiž ještě uvedeno toto: není závažná, proč by se žalobou o zrušení nálezu nemohla býti spojena žaloba o nárok rozhodčím nálezem zamítnutý, jsou-li tu předpoklady § 227 čr. (§ 19 zák. o prac. soudech). Lošan o tom praví: Byla-li tedy nálezem rozhodčím žaloba zamítnuta, avšak náleze sám jest bezúčinným, možno nejenom náleze zrušiti, ale zároveň také žalobu ve věci samé vyříditi, totiž nárok vymáhaný přiřknouti neb odepriti a nedalo by se ani ospravedlniti podávání dvou žalob. Právě tak, bylo-li nálezem rozhodčím žalobě místa dáno, ale náleze ten k žalobě o d p ť r c o v é zrušen, může odsouzený žalovati zároveň

podle § 228 čr.s. o určení, že práva vymáhaného není (spojiti tudíž žalobu o zrušení nálezu s negativní žalobou určovací). Naproti tomu musí ovšem ona strana, kteráž při soudu rozhodčím zvítězila, byl-li nálezk žalobě odpůrcově zrušen, vymáhati zvláštní zase žalobou nárok svůj, zejména byl-li zrušen nálezk z důvodů v § 595 č. 1—5 a pak 8 čr.s.; byl-li zrušen z důvodů bezúčinnosti v § 595 č. 6 a 7 čr.s. výtčenných, zajisté strana prve zvítězivší k žalobě se již neodhodlá.

A nyní ještě k otázce, měla-li žalující strana podati žalobu na zrušení či bezúčinnost rozhodčího výroku. O tom praví Ott toto: Změna v nadpisu § 595 položením slova »Unwirksamkeit« místo slova »Aufhebung«, ve vládní osnově se vyskytující, provedena byla za tím účelem, aby obojí cesta procesní (útočná i obranná, žaloba i námitka) volnou byla, jak o tom svědčí zpráva komise posl. sněm. str. 55.

JUDr. Karel Bureš, Náchod.

I. V pracovních sporech nemohou strany ujednatí příslušnost nejen jiného soudu než pracovního, avšak ani jiného pracovního soudu než jest místně příslušný pracovní soud podle § 3 zákona č. 131/1931 o pracovních soudech.

II. Místní příslušnost podle místa, v němž jest platiti mzdu nebo jiné služební platy podle cit. § 3 u zaměstnanců vyvíjejících činnost akviziční. (Rozh. krajského soudu v Olomouci z 3. VI. 1936.)

Napadeným usnesením vyhověno bylo námitce místní nepřislušnosti a žaloba odmítnuta, a sice z toho důvodu, že se obě strany podrobily výlučně příslušnosti pracovního soudu ve Zlíně, dále proto, že prý podle smlouvy měla býti mzda placena ve Zlíně a že okres Šternberk nebyl pracovním působištem žalobcovým.

Proti tomuto vznáší žalobce stížnost a navrhuje jeho změnu tak, že se námitce místní nepřislušnosti nevyhovuje, resp. jeho zrušení a uložení soudu první stolice, aby znova ve věci rozhodl.

Pokud se týká prorogace ve prospěch pracovního soudu ve Zlíně, jest tato bezúčinná. V § 19 zák. o pracovních soudech se sice zavádí podpůrná platnost civilního řádu soudního, avšak pouze pro řízení před pracovním soudem, jenž se má jinak, pokud zákon sám nic jiného nestanoví, řídití předpisy, platnými podle civilního řádu soudního pro soudy okresní. Platnost jurisdikční normy však před pracovními soudy nezavádí a příslušnost pracovních soudů normuje, pokud běží o věcnou příslušnost, v ustanoveních §§ 1 a 2 cit. zák. a zde ovšem ustanovuje výlučnost jich po věcné stránce oproti soudům ostatním a pokud běží o příslušnost místní v ustanovení § 3 cit. zák. Podobného ustanovení, jako je v § 104 j. n., zákon o pracovních soudech však nemá a všeobecně také podpůrnou platnost této jurisdikční normy také u pracovních soudů nezavádí. Strany proto nemohou prorogovati nejen jiný soud než pracovní, avšak ani na jiný pracovní soud, než je věcně a místně podle zákona ze dne 4. července 1931, č. 13 Sb. z. a n. příslušný pro jejich spornou věc.

V tomto směru dlužno tedy stížnosti přisvědčiti.

Pokud napadené usnesení stojí na stanovisku, že Šternberk nebyl pracovním působištem žalobcovým, pokládá rekursní soud toto stanovisko za správné, že měl žalobce své bydliště ve Šternberku a že tam měl svou kancelář, ve které snad nějaké administrativní záležitosti vyřizoval, jest irrelevantní. Podle 1. odstavce smlouvy se stranou žalovanou přec působení žalobcovy pozůstá-

valo v první řadě v tom, že měl vyhledávati objednávky pro stranu žalovanou v politických okresích ve smlouvě uvedených, mezi nimiž Šternberk není. Činnost žalobcova — hlavní — byla totiž navštěvovati zákazníky resp. získávati nové při cestování po oněch okresích. Ona organizace »Lignitu« na první semestr 1935, na kterou se žalobce odvolává, není podepsána — jak správně napadené usnesení zdůrazňuje — »I. A. Baťou« nebo »Dominikem Čiperou«, a proto podle bodu 13. služební smlouvy by toto ujednání nebylo ani platným, kdyby se bylo stalo. Vždyť přece stanoviti rayon, v němž má zaměstnanec vyvíjeti činnost akviziční, jest podstatná náležitost smlouvy, a proto v tomto důležitém bodě nemůže na smlouvě býti ničeho méně než takovým lístečkem, jež žalobce předložil, zejména ne v tomto případě, kde obsah tohoto listku jest v rozporu se smlouvou. Podle této organizace prodaje »Lignitu« v prvním semestru 1935 byl snad žalobci přidělen též okres Šternberk, avšak ve smlouvě z 1. ledna 1935, platné též pro první semestr 1935, jsou pouze okresy Frývaldov, Šumperk, Zábřeh, Rýmařov, Bruntál, Krnov, Beroun, Opava. Rozhodným jest přece obsah smlouvy, když se v obojím případech jedná o první půlletí 1935. Ostatně žalobce přece ani sám netvrdil a nenabídl důkaz o tom, že by byl v okrese šternberském nějaké obchody pro firmu uzavíral. V tomto směru odpovídá tedy napadené usnesení stavu věci.

Avšak v bodě posledním, tam, kde se jedná o to, kde měla býti žalobci placena mzda nebo jiné služební platy, rekursní soud neuznává stanovisko prvního soudu za správné. Jak vidět z písemných dokladů, měl žalobce bydliště ve Šternberku, firma s ním také dopisovala na jeho šternberskou adresu, poněvadž on se zřejmě, když během týdne za účelem získávání objednávek ve shora zmíněných okresích cestoval, vždy zase vracel do svého bydliště Šternberka. Nebylo-li tedy výslovné ujednání, kam má býti mzda nebo jiné služební platy posílány, pak ze stavu věci přece vysvitá, že mzda musila býti posílána žalobci do jeho bydliště, tedy do Šternberka. Nelze přece míti za to, že strany měly na mysli, že snad žalobce si bude dojížděti do Zlína resp. do Ratiškovic pro svou mzdu, když jeho působišť bylo na úplně opačném severním konci Moravy. Ve smlouvě v odst. 2. (resp. 4.) jest uvedeno, že žalobce bude dostávati týdně fixní plat Kč 250.— a vyúčtování jeho další 15% účasti z obratu se převede na jeho osobní účet. V odstavci 4. jest uvedeno, že po dobu trvání smlouvy může žalobce požadovati 10% zjiročení svého salda na svém osobním účtě. Poněvadž jako kontrahent jest uvedena firma »Hnědouhelné doly Baťa a. s. Zlín, jest tedy samozřejmo, že onen osobní účet měl býti veden ve Zlíně, avšak to se týká zřejmě pouze vyúčtování a neznamená to, že mzda resp. jiné služební platy měly býti placeny ve Zlíně. Tam byly pouze vyúčtovány a vedeny v evidenci. Tomu nasvědčuje také dopis z 19. července 1936, kde Baťa a. s. díl »Tomáš« v Ratiškovcích (z něhož uhlí měl žalobce prodávati) sděluje žalobci, že dá poukaz účetnímu H. P. ve Zlíně, aby žalobci týdně poslal 250 Kč, pokud on ovšem bude tolik provisi vydělávati a objednávkami firmě zasílati. Tento dopis jest žalobci poslán na jeho adresu Šternberk, takže je z toho vidět, že žalobce žádal, aby mu peníze do Šternberka byly zasílány a firma s tím projevila souhlas, takže v tomto ohledu došlo k vzájemné dohodě. Že tento dopis, jak poukazuje svědek N., prý není podepsán inž. F., nýbrž pouze V., a mimo to odeslán z Ratiškovic a nikoliv ze Zlín-

na, jest nerozhodné. Tímto dopisem přece nebyla upravena nějaká podstatná záležitost smlouvy, jako na příklad: přidělení okresů, v nichž se má působiti, výše mzdy, jež mu přísluší atd., nýbrž jest tím pouze potvrzeno, že plat bude zaslán na žádost žalobcovu do Šternberka. Tento dopis nepotřeboval býti tedy podepsán snad vedoucím úředníkem inž. F., resp. I. A. Baťou nebo Čiperou, jak to stanoví bod 13. smlouvy. Tento bod 13. lze vztahovati pouze na obsah oné smlouvy, nikoliv na takovou náležitost podružnou, jako jest místo, kam má býti plat poukazován. To jest přece pro firmu naprosto vedlejší. Hlavní věc jest, aby zaměstnanec získával objednávky; aby vydělával, a přísluší-li mu tedy přiměřená částka provise, nezáleží přece firmě na tom, zda mu ji poukáže na tu neb onu adresu. Svědek V. také zdůrazňuje, že prý na žádost žalobcovu, pokud on zjistil, byla provise do Šternberka poslána pouze v týdnu 10. a 28., kousek dále tentýž V. potvrzuje, že provise, jež byla žalobci na jeho osobní účet ve Zlíně knihovány k dobru, byly pak exekučně obstaveny věřiteli. Tím jest tedy vysvětleno, proč nebyla provise snad vícekrátě žalobcovi do Šternberka zaslána.

Ostatně — jak již shora řečeno — kdyby i žádná smlouva se nestala, jest přece přirozeno, že obě strany musily nezbytně míti na mysli, že žalobcovi bude jeho výdělek zaslán do jeho bydliště, nikoliv naopak, že by snad žalobce si jezdil pro svůj plat na jižní Moravu, kde neměl služebně ani obchodně co dělati.

V tomto bodu jest tedy podle názoru rekursního soudu stížnost odůvodněna a byl proto žalobce ve smyslu § 3 zákona o pracovních soudech oprávněn, domáhati se svých nároků vůči žalované straně u pracovního soudu ve Šternberku.
Ad. Brumlík.

I. Správa závodu je podle § 4, písm. a) zák. č. 330/1921 Sb., o závodních výborech, povinna doručiti opisy pracovních smluv a řádů v každém případě bez zřetele ke konkrétním úkolům závodního výboru.

II. Výrazem »pracovní smlouvy« v cit. § 4 písm. a) je rozuměti individuální smlouvy pracovní všech zaměstnanců závodu. (Nález rozhodčí komise v Praze z 23. ledna 1937, Rz 2/37.)

Závodní výbor České eskomptní banky a úvěrního ústavu v Praze si stěžuje, že odpůrcí strana nevyhověla jeho požadavku, aby mu byly doručeny opisy pracovních smluv všeho úřednictva, počítajíc v to funkcionáře. Navrhí vydání nálezu, že odpůrcí strana nedoručení opisů smluv porušila zákony a že je povinna opisy ty závodnímu výboru doručiti.

Odpůrcí strana navrhla zamítnutí stížnosti a namítla, že oprávnění žádati opisy smluv zaměstnanců je § 4 zák. č. 330/21 Sb. poskytováno jen za účelem plnění nějakého úkolu daného závodnímu výboru předpisy zákona, že se pracovními smlouvami rozumějí v § 4 cit. zák. smlouvy kolektivní a nikoliv individuální, jimiž jest upraven pracovní poměr funkcionářů odpůrcí strany a že výklad, který výbor přikládá citovanému stanovění § 4, přiči se intencím zákonodárcovým minimálně omezovati správu závodu.

Rozhodčí komise, aniž se potřebovala zabývati prováděním nabídnutých důkazů, které pro nerozhodnost odmítla, na základě přednesu stran dospěla k přesvědčení, že stížnost jest opodstatněna. Pokud jde o tvrzení, že výrazu »pracovní smlouvy« rozumějí se v § 4 zák. o záv. výborech smlouvy kolektivní, dlužno tento výklad odmítnouti, ježto kolektivní smlouva není smlouvou pracovní, resp. služební (locatio conductio operarum) ve

smyslu §§ 1151 a násl. obč. zák. Ostatně pojem kolektivních smluv není zákonu o závodních výborech neznám [viz § 3, odst. 1. lit. a), c)]. Kdyby zákonodárce byl chtěl omeziti předpis § 4, bod a) cit. zák. na smlouvy hromadné, které ani pracovními smlouvami nejsou, byl by to jistě v tomto ustanovení vyjádřil. Názor odpůrcí strany, že oprávnění žádati opisy smluv zaměstnanců je poskytováno jen za účelem nějakého úkolu daného závodnímu výboru předpisy zákona, nemá v zákoně opory. Podle přesvědčení rozhodčí komise jedině správný a logický výklad úvodních slov § 4: »aby závodní výbor mohl dostáti svým úkolům, je správa závodu povinna« v ten smysl, že správa závodu je v každém případě bez zřetele ke konkrétním úkolům závodního výboru povinna plniti příkaz § 4 jí daný, aby závodní výbor byl pokud možno nejlépe informován o osobním, obchodním a správním stavu závodu a mohl tak co nejúspěšněji plniti úkoly dané mu zákonem a že závodní výbor by nemohl dobře nebo aspoň ne tak dobře dostáti svým úkolům, kdyby správa závodu neplnila povinnosti § 4 jí uložené. Lépe než z bodu a) § 4 zák. o záv. výborech je správný smysl tohoto zákonného ustanovení platný z bodu b), c) téhož paragrafu, bylo by přece zcela zřetelně protiúmyslné vykládati tyto předpisy tak, že správa závodu je povinna vyrozuměti závodní výbor o komisionálním řízení neb o příchodu dozorčího orgánu a aspoň jednou za tři měsíce podati ve schůzi závodního výboru zprávu o obchodním a správním stavu závodu, o jeho výkonnosti a o záměrech pro další dobu teprve tehdy, když závodní výbor oznámí, k jakému určitému účelu potřebuje věděti, že se koná komisionální řízení, nebo že přišel dozorčí orgán nebo jaký jest obchodní a správní stav závodu a když správa závodu přezkoumá důvodnost jeho žádosti a shledá ji opodstatněnou.

Poukaz strany odpůrcí na okolnost, že existují i ústní pracovní smlouvy, není relevantní, neboť ani platnost kolektivní smlouvy není podle našeho práva podmíněna písemnou formou. Také námítce odpůrcí strany, že by výkladem § 4, lit. a), hájeným stranou stěžující, by nastala nesrovnalost mezi tímto ustanovením § 3, odst. 1, lit. b), nelze přiznati oprávnění. Odpůrcí strana zaměňuje dvě naprosto odlišné věci. § 4, lit. a), má opatřiti závodnímu výboru znalost o tom, co v poměru mezi zaměstnavatelem a jednotlivými zaměstnanci platí a co tedy zaměstnavatel jednotlivým zaměstnancům plniti má. Naproti tomu § 3, odst. 1. lit. b), dává závodnímu výboru právo přesvědčiti se v případě potřeby o tom, co zaměstnavatel skutečně zaměstnancům na mzdě platí.

Spory z pracovního poměru smluvních zaměstnanců obecních náležejí před pracovní soud. (Rozh. okr. soudu v Uničově z 5. X. 1936, C 175/36, krajského soudu v Olomouci ze 17. XII. 1936.)

Žalující strana stěžuje si právem do napadeného usnesení, jimž žaloba pro nepřipustnost pořadu práva byla zamítnuta a žalující strana uznána povinnou, zaplatiti útraty sporu.

První soudce námítce nepřipustnosti pořadu práva vyhověl z toho důvodu, ježto se jedná o nárok ve smyslu § 40 zákona ze dne 23. VI. 1919, čís. 443 Sb. zák. a nař., kterýžto nárok se upravuje v cestě správní.

První soudce však neprávem použil na předmetnou rozepři ustanovení citovaného zákona.

Zákon čís. 443/19 Sb. zák. a nař. platí jen pro tak zvané pragmatikální úředníky a ne pro smluvní úředníky.

To jde již ze zákona samého najevo. V citovaném zákoně jest pod nadpisem »Jak se úředníci ustanovují« uveden § 8., podle něhož úředníku ve smyslu zákona, jenž po uplynutí jednoho roku dostal definitivu, nesmí býti dána výpověď. § 21 cit. zákona předpokládá jako samozřejmý předpoklad u úředníka podle § 21 cit. zák., že tento má nárok na pensii.

V § 40 cit. zákona jsou v první řadě uvedeny spory, týkající se služebních požitků, odpočivných požitků úředníka, zaopatřovacích požitků vdov a sirotek. Jde jasné najevo z obsahu předložených dekretů, že se u žalobce nejedná o úředníka ve smyslu tohoto zákona, nýbrž o smluvního úředníka. Závěrečný odstavec dekretu ze dne

20. X. 1935 zní: »V případě rozvázání tohoto služebního poměru platí pro obě smluvní strany čtyřtydenní výpovědní lhůta«, při čemž není v tomto dekretě zmínka o pensijním nároku, případně o nároku vdov neb sirotek.

Rekursní soud zjistil tudíž, že se u žalobce jedná o smluvního úředníka, kterého nelze považovati za úředníka ve smyslu zákona č. 443 z r. 1919 Sb. z. a nař., že tudíž § 40 tohoto zákona v předmětné rozepři nelze užiti a že zde není tudíž dán důvod, z něhož první soudce uznal na nepřipustnost pořadu práva. Ježto se v tomto případě beze vši pochyby jednalo o soukromoprávní žalobní titul, a to o titul z náhrady škody, bylo námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítnouti.

Ad. Brumlík.

Poznámky.

Ferdinand Hoffmann:

Dozorcovia (cápiovia) pri stavbe tunela konajú vyššie služby nekupecké a sú zamestnancami vo smysle zákona o súkr. zamestnancoch.

Nedostatkom novej judikatúry Najvyššieho súdu bolo dosiaľ pochybné, či dozorcovia pri stavbe železníc, ciest a tunelov sú s hľadiska zákona o súkr. zamestnancoch vo vyšších službách, alebo nie.

Podnikatelia z tohoto oboru zjednávali s takýmito dozorcami smluvy robotnícke a určovali z nich zpravidla výpoveď a dovolenú kratšiu, než kogentne stanoví zákon o súkr. zamestnancoch č. 154/34. Svoje stanovisko podporovali skutkom, že Všeobecný penzijný ústav na základe takto vyplnených prihlášok zamestnávateľov zpravidla neuznával penzijnej poisťnej povinnosti týchto dozorcov. Nižšie súdy (pracovné) zamietali žaloby dozorcov (cápov) pri stavbe tunelu, ktorými sa domáhali výpovedi, alebo dovolenej na základe zákona č. 154/1934 s odôvodnením, že neide tu o vyššie služby nekupecké. Toto odôvodnenie podporovali rozhodnutím Najvyššieho súdu zo dňa 24. II. 1928 č. Rv I 810/27 Sb. 7812, prejmajúc analogiu pre pojem vyšších služieb nekupeckých:

»Obchodným pomocníkom nie je, kto bol zamestnaný ako dozorca pri stavbe železníc, nepracoval nikdy krompáčom a lopatou, ale dozeral na robotníkov, aby riadne pracovali, bol oprávnený prejsť a prepúšťať robotníkov, keď mu bol ich počet určený, konal o prevedených prácach záznamy, ako aj výkazy o robotníkoch, a záznamy a výkazy predkládal denne kancelárii.«

Na základe tohoto rozhodnutia Najvyššieho súdu a praxi Všeobecného penzijného ústavu upravovali podnikatelia svoje tlačené formuláre služobných smlúv s výpoveďou 14dennou a iných nižších nárokov.

Týmto pokračovaním boli celé desiatky, ba aj stovky dozorcov, zamestnané hlavne pri stavbách tunelov, poškodené a vylúčené spod podstatne lepšieho ustanovenia zákona o súkr. zamestnancoch.

Napriek nepriaznivému právnomu nazeraniu súdov zahájil Jednotný sväz súkromných zamestnancov v Bratislave niekoľko sporov u pracovného súdu v Bratislave, v ktorých uplatňoval menom kol. K. M. a J. D., dozorcov pri stavbe tunelu, zamestnaných u fy M. & K., výpovednú lehotu podľa § 31, odst. 2., lit. a) zákona číslo 154/34. Oba kolegovia založili svoju žalobu na tom základe, že ich povinnosťou bolo ukazovať im prideleným robotníkom prácu, dozeráť na

prácu, zakládať miny, starať sa, aby robotníci včas opustili miesto, kde mali byť skaly odstrelované, po odstrelení skaly prezeráť pracovné miesto a upozorniť robotníkov na uvoľnené nebezpečné kamene, rozhodovať o odstraňovaní materiálu, postarať sa o výlom určitej čiasti tunela, aby sa neodchýlil od stanoveného profilu. Žalovaná strana dala dňa 1. XII. 1934 žalobníkom 14dennú výpoveď. Žalobníci sa domáhali zaplatenia služobných požitkov, na výpovednú lehotu podľa § 31, odst. 2., lit. a) zákona číslo 154/34, proti čomu bránila sa žalovaná strana medzi inými aj tým, že na pracovný pomer žalobníkov sa nevzťahuje zákon č. 154/1934, lebo úradovňa Všeobecného penzijného ústavu odmietla žalobníkov poistiť.

Súd I. stolice ustálil, že tu neide o vyššie služby nekupecké a žalobu zamietol. Odvolací súd (krajský súd v Bratislave) nášmu odvolaniu vyhovel a zmenil rozsudok prvého súdu s tým, že žalobe dal miesto a prisúdil žalobcovi náhradu za výpoveď podľa zákona o súkr. zamestnancoch.

Žalovaná podnikateľská firma však podala dovolanie a Najvyšší súd svojím rozhodnutím zo dňa 3. XI. 1936 Rv III 772/36 dovoláciu žiadosť zamietol s týmto odôvodnením:

»Pre posúdenie otázky, či zamestnanec koná vyššie služby nekupecké, je rozhodujúce, či služobné úkony sú podľa zariadenia podniku obyčajnými väčšine zamestnancov prikázanými úkonmi, alebo sa od obyčajných úkonov rozlišujú potrebnou vyššou kvalifikáciou a samostatnejšou činnosťou zamestnanca. Pri tom nie je rozhodné, či zamestnanec si osvojil vyššiu kvalifikáciu odbornými štúdiami, alebo praktickým výcvikom.

Z povahy prác a úkonov, ktoré žalobník podľa nenapadnutého zistenia odvolacieho súdu vykonával, plynie, že žalobník mal podľa oboru pôsobnosti, ktorý mu bol prikázaný, *povýšené postavenie nad ostatnými robotníkmi*, že jeho činnosť predpokládala nielen *viac odborných vedomostí*, ale aj *väčšej spoľahlivosti a bola zodpovednejšia, než činnosť robotníkov jemu podriadených*. Je preto správny záver odvolacieho súdu, že práce konané žalobníkom sú vyššie služby nie kupecké podľa § 1, bod d) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n.

Okolnosť, že žalobník podliehal pri výkone svojej služby ďalšiemu dozoru osôb jemu nadriadených, nie je rozhodná, pokiaľ predpis § 1, bod d) zák. č. 154/1934 Sb. z. a n. nemá ustanovenia, podľa ktorého by sa vyššie služby mohli považovať len služby úplne samostatné, žiadnemu dozoru nepodliehajúce.

Pre posúdenie otázky, či zák. č. 154/34 Sb. z. a n. se vzťahuje na pracovný pomer žalobníka, a nemá významu ani to, že Úradovna všeobecného penzijného ústavu v Bratislave neuznala, že žalobník podlieha penzijnému poisteniu.

Svoje tvrdenie, že žalobník bol prijatý do služieb na dobu prác v tunelu, žalovaná v pokračovaní pred nižšími súdmi nedokázala.»

Literatura

Kolektívni smlouva pracovní. — JUDr. Oldřich Koblížek. — Podstata a právní povaha. Právnícké knihkupectví a nakladatelství v Praze, 1937, stran 228, cena 32 Kč.

Autor pokusil se s poměrným úspěchem vyplnit citelnou mezeru v československé právnícké literatuře. Ačkoliv kolektivní smlouvy pracovní jsou již dlouhou dobu vžitým zjevem hospodářského a sociálního života, dočkáváme se teprve nyní soustavného českého právníckého zpracování této velmi zajímavé části pracovního práva.

Dílo samo skládá se ze dvou částí. V části první probírá dr. Koblížek teoreticky kolektivní smlouvy pracovní po stránce sociologické a právní, v části druhé otiskuje všechny čl. zákonné normy, dotýkající se kolektivních smluv pracovních, dále zákonodárství některých cizích států a příkladmo texty některých kolektivních smluv.

Považuje za nutné zabývat se kriticky několika místy. — Právem vytyká autor čl. zákonodárství používání nesprávného názvu »hromadná smlouva pracovní« (str. 16). »Hromadná« není totéž jako »kolektivní«. Pokládá však za nejvýstižnější název »kolektivní smlouva pracovní«, přehlédl, že poslední slovo neodpovídá právní povaze tohoto institutu. Vždyť tu žádná pracovní smlouva (§ 1151 obč. zák.) nevzniká. Vzhledem k tomu, co bude níže ještě uvedeno, setrváváme na názvu »kolektivní smlouva o pracovních podmínkách«, jakožto nejvhodnějším a nejlépe odpovídajícím právní povaze těchto. — Dr. Koblížek pokouší se (str. 90 a násl.) prokázat závaznost kolektivních smluv pracovních (tohoto názvu užívám pro jeho vžitost, přesto, co výše bylo uvedeno) i mimo případy prohlášení závaznosti zákonnými normami. Důvody, jež tu snaží, nejsou takové přesvědčivosti, že by mohly otrástit judikaturou Nejvyššího soudu, zejména plenárním rozhodnutím sb. n. s. č. 5479. Všeobecnou závaznost může dát kolektivní smlouvě pouze zákonná norma. Autoru se však nepodařilo oprávnit svoji teorii o nějakou generální normu. Pokud se tedy nepodaří takové případy interpretovat podle předpisů o smlouvě zmočovací, jsou v důsledku § 880 a) obč. zák. podmínky kolektivní smlouvy právně nevytíkatelné. — Recensentem zastávané stanovisko o časové působnosti § 4 vlád. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. přechází autor snad přece trochu povrchně (str. 97). Jest sice správné, že žádný předpis nelze vykládati sám o sobě, nýbrž v souvislosti s celým právním řádem. Než dovedl jsem podrobně (Pracovní právo, ročník 1936, str. 110), že v citovaném vládním nařízení nutno rozeznati dvě části, i když nemají samostatný nadpis nebo rubriku: ustanovení o nevytíkatelnosti (§§ 1 a 2) a ustanovení o závaznosti (§ 4). Přece jsou známy i jiné zákony, jichž některé předpisy pozbyly časem účinnosti, aniž by to mělo vliv na platnost předpisů zbý-

vajících. Stanovisko autora bylo by tehdy odůvodněno, kdyby v § 4 vlád. nař. č. 89/1935 Sb. z. a n. byl nějaký odkaz na §§ 1 nebo 2, nebo závaznost omezena na kolektivní smlouvy, pokud nemožou býti vypověděny. Není také důvodu, proč by zákonodárce nepochybně nucenou závaznost kolektivním smlouvám, které smluvní strany nevytíkatelné, ač by tak učiniti mohly. (Případ, že by nevytíkatelnost, stanovená do 31. prosince 1937, nebyla dále prodloužena.)

Autor pokusil se též o právní konstrukci kolektivních smluv pracovních (str. 116 a násl.). Vycházejí ze sociologicko-právního stanoviska, neliší přesně noetické hledisko kausální a hledisko normativní. Proto zdá se mu nepochopitelným, že by mohla býti různá právní povaha kolektivních smluv, pokud jejich závaznost je zákonem stanovena a pokud nikoliv. Vždyť kolektivní smlouvy jsou stále tytéž. Ale tu právě zaměňují existenci v přírodě s normativní platností. Proto dochází k nesprávnému závěru a byl »nucen« vytvořiti pro ně nový právní pojem »normových smluv«, při čemž kolektivní smlouvu považuje za dvoustrannou normovou smlouvu korporativní. Jestliže vyjdeme ze správného hlediska, zjistíme, že i smlouva jest normou, a sice normou jednotlivou. Proto výraz »normová smlouva« jest tautologií a neříká ničeho o právní povaze kolektivní smlouvy. Jest zřejmo, že je nutno setrvať na rozlišování mezi právní povahou kolektivních smluv podle zákona nezmenitelných a takových, které se o takový zákonný předpis neopírají. V prvním případě jedná se o normy obecné, v druhém o normy jednotlivé. Tyto jsou ovšem vynutitelné v rámci stávajících předpisů občanského zákona.

Přesto považujeme dílo dr. Koblížka pro jeho soustavnost a pro plí, se kterou autor sebral literaturu a judikaturu, za významný krok na poli literatury o pracovním právu a doporučujeme je vřele svým čtenářům.

JUDr. Karel Witz.

Časopisy

Soudcovské listy (roč. XVIII., č. 5). Dr. Stanislav Suchánek: Vysazení z práce. — Dr. V. Kozák: Žaloby podle 4. bodu lit. b), § 220 poj. zákona a dožádaný soudce.

Veřejná správa (roč. VII., č. 1). Dr. F. Preis: O dozorním právu se zvláštním zřetelem na sociální pojištění.

Hospodářstvo a právo (roč. IV., č. 5). Remunerace súkromných zamestnancov.

Právní praxe (roč. I., č. 6—8). Dr. Jaroslav Štěpina: Rozhodčí soudnictví úrazového pojištění dělnického. — Dr. Kurt Wehle: Usnesení a stížnosti v soudnictví úrazového pojištění dělnického.

Soutěž a tvorba (roč. X., č. 3—4). Dr. Ing. Jan Vojáček: K reformě patentního zákona.

Živnostenské právo a politika (roč. I., č. 1—2). Rudolf Dominik: Zrušení živnostenského pracovního poměru podle zákona o obraně státu.

Juristenzeitung (roč. XVIII., č. 4). Dr. R. Steiner: Der strafrechtliche Gehalt des Staatsverteidigungsgesetz.

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XVII., č. 8—9). Dr. Huftagel: Zum Begriff der »Betriebsbeamten« im Sinne des Arbeiter-Unfallversicherungsgesetz. — Dr. Hermann Wunsch: Die Bedeutung des Begriffes »Unternehmung« und »Betrieb« im Staatsverteidigungsgesetz.